

NEMO VERENIGING VAN VRIJE WANDELAARS ORGANISEERT:

AMSTERDAM WALKABOUT

THEATER- EN WANDELMANIFESTATIE

“DE DROOMTIJD VAN AMSTERDAM”

ZONDAG 23 SEPTEMBER 2007

DE NIEUWE GIJSBRECHT

MIDDELEEUWS STRAATTHEATER UIT KOPANIEC (POLEN)

12.00 en 14.00 UUR - DAM - VOOR HET PALEIS

WAT BEZIELT AMSTERDAM?

Theatergroep Cornu Cervi uit Polen speelt op de Dam de eindeloze ontstaansgeschiedenis van Amsterdam in verleden, heden en toekomst, gebaseerd op de legende van Vondels ‘Gysbrecht van Aemstel’; de oermythe van de stad over de ondergang van het vrije Amsterdam in 1296, waarna Gijsbrecht naar Polen vlucht. In 2007 komt de ‘Nieuwe Gijsbrecht’ terug uit Polen en verovert Amsterdam!

DROOMWANDELING

WANDELING NAAR DE DROOMTIJD VAN AMSTERDAM:

START 11.00 UUR HAARLEMMERPOORT

wandelen met Adele de Vuurvrouw naar mythische plaatsen in de stad waar het vrije Amsterdam ooit ontstond en nog steeds ontstaat

DE VRIJE WANDELAAR

14e jaargang nr 46
uitgave van Nemo vereniging van vrije wandelaars
www.struinen.nl - nemo@pz.nl - tel. 020-6817013

EERSTE "AMSTERDAM WALKABOUT"

De Amsterdam Walkabout is een terugkerend wandel/theaterevenement waarbij oude en nieuwe ontstaansmythen van de stad tot leven komen. Vanaf de 12^e eeuw tijd is Amsterdam een migrantenstad en een vrijstad. De verdrijving van Gijsbrecht van Amstel in 1296 markeert het beginpunt van veroveringen en bezettingen door vreemde heersers die de vrijstad probeerden te beteugelen. Maar de vrijstad bleef altijd bestaan, als een mythische laag (droomtijd), onbereikbaar voor de regenten, kooplieden en dominees; als veen(brand) onder het asfalt, als voetspoor onder de snelweg. Theater, wandelen en muziek zijn manieren om die mythen in de stad op te sporen en in contact te komen met de vele generaties migranten die Amsterdam met hun mythen verrijkt hebben. Oorspronkelijk is de Walkabout de zwerftocht van de Australische Aboriginals naar de Droomtijd (de wereld van de vooroudergeesten in het landschap) via mythen en gezangen (songlines). De 'Amsterdam Walkabout' vertelt de geschiedenis van Amsterdam als een eeuwenlange zwerftocht van migranten met hun verhalen, waarvan de Polen de laatsten zijn. Op 23 september veroveren zij de Dam!

DE NIEUWE GIJSBRECHT KOMT UIT POLEN!

Het verhaal van Gijsbrecht van Amstel is de oermythe van Amsterdam. Het verhaal vertelt het dramatische einde van de vrijstad, die verdwijnt naar de marge en de illegaliteit. Gijsbrecht van Aemstel, heer van Amsterdam, is in 1296 medeschuldig aan de moord op zijn machtige rivaal, de Hollandse Graaf Floris de Vijfde. Als straf raakt hij Amsterdam kwijt. Dat betekent het einde van het vrije Amsterdam en de stad wordt bezet door de Graven van Holland en hun handlangers. Gijsbrecht vlucht naar Oost-Pruisen, het huidige Polen. De nazaten van Gijsbrecht komen door de vele (gedwongen) landverhuizingen terecht in het Poolse dorp Kopaniec. Als erfgenamen van Gijsbrecht van Aemstel beschouwen ze zich als de echte Amsterdammers! Ze komen terug naar Amsterdam om het verhaal van hun voorouders te vertellen en op symbolische wijze de stad te bevrijden van de bezetters via droomwandelingen. Ze willen laten zien dat de geest van het vrije Amsterdam van Gijsbrecht nooit verdwenen is, maar kon overleven in de 'Droomtijd', die nog steeds bestaat.

WANDELEN NAAR DE DROOMTIJD VAN AMSTERDAM

Het verhaal van de "Nieuwe Gijsbrecht" gaat over het herstel van de Droomtijd, de laag van mythen en legenden waardoor Amsterdam ontstaan is en nog steeds ontstaat. De mythen zijn verbonden met concrete plekken in de stad. De Droomwandeling vanaf Staatsliedenbuurt naar het Oosterpark via Dam (theater) en Nieuwmarkt op 23 september volgt het spoor van deze mythen in de geschiedenis van Amsterdam. De wandeling wordt geleid door Adele de Vuurvrouw die het vuur van de Droomtijd brandend houdt. Onderweg zal Vincent Rottier de mythen toelichten. *Start 23 sept. Haarlemmerpoort 11 uur en/of Dam 15 uur.*

WANDELTHEATER ALS LEVEND KUNSTWERK

Het Wandeltheater is een levend kunstwerk dat het verleden verbindt met het heden. Het kunstwerk bestaat uit de voetsporen van de wandelaars die een betekenisvolle lijn creëren in het stadslandschap, vergelijkbaar met mythische droomlijnen van de Aboriginals, die alleen zichtbaar worden door het verbinden van mythen en legenden met wandelroutes. De voetsporen zijn a.h.w. een manifestatie van verhalen, mythen en legenden. Het wandelen is daarom een kunst, net als schilderen of schrijven. Daarom moet er continu gewandeld worden om de verhaallijnen (het kunstwerk) in leven te houden. Dit wandelkunstwerk van verhaallijnen zou dezelfde status moeten krijgen als het werk van Van Gogh. Alleen wordt het wandelkunstwerk niet in musea opgeborgen, maar moet het telkens weer ontstaan en veroverd worden op de vandalen en asfalteerders die de magie van het wandellandschap systematisch vernietigen. Het 'wandeltheater als kunstvorm' staat in de traditie van de surrealistische 'deambulation' en situationistische 'dérive'. Beide tradities worden geïntegreerd in het wandeltheater. De theaterwandeling is een surrealistische duik in het onbewuste en een aaneenschakeling van gecreëerde 'situaties' volgens de werkwijze van het 'détournement' (knippen en plakken van oude verhalen) en de 'psychogeografie' (het landschap en de landkaart toe-eigenen om ervaringen en belevenissen te integreren). Op die manier ontstaat een nieuwe plattegrond van stad, waarin de belevingen van migranten het kaartbeeld bepalen, gemarkeerd als wandelroutes. Maar de vrije wandelaars van Nemo voegen met de 'droomwandeling' een nieuwe dimensie toe aan het 'wandeltheater als kunstwerk'. Het wandelkunstwerk wordt losgemaakt van de individuele kunstenaar en teruggegeven aan het stadslandschap en de mensen die er wandelen. Daarmee keert het wandelen weer terug naar de oorsprong; het dwalen en struinen als methode om zingeving te creëren in een vreemd stadslandschap, via lijnen (paden) die als verhaallijnen worden beschouwd. Het pad (als kunstwerk) is in de meest letterlijke zin ook een levensweg en levensloop. Wandeltheater is dan ook een levenskunst!

OPENING AMSTERDAMS HOOFDNET WANDELEN

MARIJKE VOS, WETHOUDER CENTRALE STAD
WIL CODRINGTON, WETHOUDER STADSDEEL CENTRUM
WOJCIECH POCZYNEK, BURGEMEESTER VAN STARA KAMIENICA (POLEN)
OPENEN HET AMSTERDAMS HOOFDNET WANDELEN
OP DE DAM, 23 SEPTEMBER 2007, 13.30 UUR

Als onderdeel van "Amsterdam autovrij" en de "Groene Maand" presenteert de vereniging van vrije wandelaars Nemo op 23 september op de Dam *Het wandeltheater De Nieuwe Gijsbrecht* en de *Droomwandeling*. Aanleiding is de opening van het *Amsterdams Hoofdnet Wandelen*, een initiatief van Nemo om het wandelen in Amsterdam op de kaart te zetten. Juist op de Dam, als centrum, knooppunt en startpunt van alle wandelroutes in en rond de stad.

In Amsterdam hebben auto's, fietsen en planten een hoofdnet en dure voorzieningen, maar wandelaars zijn meestal de dupe. Nemo verbindt historische en groene wandelroutes van de stad (dijken, groene scheggen, parken, oevers, tuinparken, binnentuinen) tot een aantrekkelijk wandelnetwerk. In een plan voor de realisatie van het Hoofdnet Wandelen pleit Nemo voor meer wandelvoorzieningen en het oplossen van knelpunten. De wethouders Marijke Vos en Wil Codrington zetten op 23 september op de Dam letterlijk de eerste stap met de onthulling van de eerste 'Amsterdamse Wandelwegwijzer' en de onthulling van de 'Amsterdamse wandelaar' (Wandelnaatje) op de plaats van Naatje!

AMSTERDAM WANDELSTAD

Aan de plattegrond van Amsterdam zie je dat het een wandelkaart is; van alle kanten dringen groene zones door tot in het centrum. Parken, plantsoenen, oevers, begraafplaatsen, binnentuinen en tuinparken vormen met elkaar een aantrekkelijk wandelnetwerk. Wandelen is de enige manier om dit (vaak verborgen) wandelnetwerk te ontdekken, en uit te breiden. Het wandelnetwerk van Amsterdam is met zijn web van lijnen en dwarsverbanden (bv Groene AS) niet alleen een historisch monument, een ecologisch lint en een recreatieve verbindingzone, maar vooral een 'kunstwerk'; een web van menselijke voetsporen en verhalen waaromheen en waaruit de stad ontstaan is en nog steeds ontstaat. Want het zijn altijd wandelaars en migranten geweest die verhalen en legenden hebben verteld over de stad en het landschap. Als je als wandelaar die voetsporen terugvindt en naloopt, kun je ook de verhalen terugvinden van de mensen die er vroeger gelopen hebben. En omdat er steeds nieuwe voetsporen ontstaan, komen er steeds nieuwe verhalen bij. Het Amsterdamse wandelweb is in eerste instantie een verhalencyclus, waarbij wandelen lezen is, en de verhaallijnen de voetpaden zijn. Als de voetpaden verdwijnen en er wordt niet meer gewandeld, dan verdwijnt de levende geschiedenis en de leefbaarheid van de stad.

MEER RUIMTE VOOR VERDWENEN WANDELTRADITIES

Het Amsterdamse wandelnetwerk met de formele en informele groenstructuren en historische routes biedt ruimte voor talloze manieren van wandelen. Niet alleen het sportieve en recreatieve wandelen, maar ook wandeltradities die al eeuwen oud zijn en vaak door het oprukkende verkeer en de verstedelijking (bijna) verdwenen zijn, zoals het flaneren, het struinen zwerven kuieren pelgrimeren grasduinen dalven dolen dauwtrappen slenteren paraderen demonstreren dwalen zwalken landlopen lanterfant en het wandeltheater, de combinatie van wandelen met muziek en theater. Vereniging Nemo wil op de Autovrije Dag zichtbaar maken dat Amsterdam naast een weggennet en een fietspadennet, ook een wandelnetwerk bezit. Daarom pleit Nemo voor een netwerk van 'groene lopers' vanaf de Dam in Amsterdam naar het landelijk gebied.

Colofon Vrije Wandelaar nr. 46

Het Wandeltheater is een productie van de Vereniging van Vrije Wandelaars 'Nemo' als programma-onderdeel van de Autovrije Dag en de Groene Maand.
Concept/script: Peter Spruijt. *Wandeling Vincent Rottier*.
Theatergroep *Cornu Cervi uit Kopaniec (Polen)*:
regie: Piotr Kura Kurowski. *Nemokoor* olv Mathilde Andriessen. *Levend standbeeld*: José Arts. *Vuurvrouw*: Djana Tempelmans. *Piano* Ton Verkroos. **Hoofdnet Wandelen** is ontwikkeld door Vincent Rottier en Peter Spruijt. **Redactie Vrije Wandelaar**: Peter Spruijt.

AMSTERDAM WANDELSTAD!

ADRES AAN B&W AMSTERDAM

De vereniging van vrije wandelaars *Nemo* heeft een Amsterdams "Hoofdnet Wandelen" ontwikkeld met concrete voorstellen om het wandelen in en rond de stad te bevorderen. Daarom verzoekt *Nemo* het gemeentebestuur van Amsterdam:

1. Geef het Amsterdams Hoofdnet Wandelen een formele status en bied de nodige voorzieningen en middelen
2. Maak een actieplan om de knelpunten snel op te lossen
3. Betrek groene belangenorganisaties bij de inrichting van groengebieden en wandelroutes
4. Creëer een 'Wandelcentrum' in de binnenstad van Amsterdam, als knooppunt van wandelroutes, infopunt en startpunt van wandelingen
5. Ondersteun (inter)culturele wandelevenementen

WANDELEN STAAT NIET OP DE KAART

Amsterdam kent wel een 'hoofdnet' voor auto's, fietsers en planten, maar niet voor wandelaars. Het gemeentelijk budget voor recreatieve routes wordt vrijwel alleen besteed aan fietsroutes. Dat moet veranderen! Er zijn weinig steden waar zoveel gelopen en gewandeld kan worden als Amsterdam. Ook fietsers en automobilisten zullen (soms knarsetandend) toegeven dat Amsterdam in wezen een wandelstad is. De wandelmogelijkheden zijn het meest zichtbaar in de groene zones van de stad, vooral langs de groene scheggen, de dijken en de vele waterlopen. Maar het wandelbeleid in de regio Amsterdam is versnipperd en komt niet van de grond. Tientallen organisaties en overheden houden zich bezig met groenbeheer en wandelen, maar activiteiten en producten zijn niet op elkaar afgestemd, bereiken de doelgroep niet en de vele knelpunten worden niet opgelost. De Hoofdgroenstructuur (HGS) biedt planologisch onvoldoende bescherming. Wandelroutes buiten de stad zijn nauwelijks te bereiken vanuit de stad en interessante doelgroepen vallen buiten de boot (toeristen, jongeren, ouderen, gehandicapten). Groene routes in de stad zijn veelal onbekend en slecht op elkaar aangesloten. In het Structuurplan van Amsterdam en de meeste plannen en verslagen van de Amsterdamse Dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer komt de wandelaar nauwelijks voor. Bij de diverse inrichtingsplannen voor de groene scheggen (bv. Tuinen van West, Diemberbos, Amstelland) zijn geen wandelorganisaties betrokken. Er is veel aandacht (en geld) voor auto's, fietsen en openbaar vervoer, maar een stedelijk wandelnetwerk ontbreekt.

TOP TIEN WANDELKNELPUNTEN VAN AMSTERDAM E.O.

1. Binnenstad Amsterdam: geen autovrije, groene wandelroutes langs het water
2. Amsterdam binnen de ring: groene scheggen hebben geen verbinding met groene routes binnen de ring
3. Groot Amsterdam: geen (beschermde, gemarkeerde) groene wandelroutes die parken en andere groenzones met elkaar verbinden
4. Groene Scheggen, Groene AS, HGS: veel te weinig onverharde wandelmogelijkheden
5. Oud Osdorp: a. Afgesloten Wijsentkade en monsterlijke villa bovenop de Wijsentkade
b. Bedrijventerrein in de Lutkemeerpolder
c. Geen brug over Haarlemmerweg naar Bretten
d. Aanleg Westrandweg
6. Westrandscheg: groene scheg, wandelverbinding en ecologisch lint wordt verbroken bij Station Sloterdijk
7. Waterland: nauwelijks onverharde voetpaden
8. Amstel, richting Ouderkerk/Uithoorn en Ronde Hoep: geen onverharde voetpaden
9. Gein, Vechtstreek: geen onverharde voetpaden
- 10 Amsterdam Rijnkanaal bij Nigtevecht: geen brug in vitale wandel/fietsverbinding

PLAN VOOR DE REALISATIE VAN HET HOOFDNET WANDELEN

Wethouder Ruimtelijke Ordening Maarten Poelgeest in 'Metropool Amsterdam' mei 2007:

"Amsterdam wil allereerst een groene metropool zijn, met een attractief, natuurlijk landschap onder handbereik. We houden er van om er op uit te trekken: groene scheggen, Waterland, de duinen, riviertjes in het Groene Hart. De grootste uitdagingen zijn het Naardermeer te sparen en de afbraak van de natuur in het IJmeer en Markermeer te stoppen: A6-A9 in een bak door de Bijlmer – megawetlands in het IJsselmeer."

DOEL

Amsterdam ontwikkelen tot een 'wandelstad' door het creëren van een Amsterdams wandelnetwerk in de centrale stad, stadsdelen en omliggende gemeenten, in samenwerking met recreantenorganisaties, groenaanbieders, (tuinparken, heemtuinen, begraafplaatsen, schooltuinen), natuurbeheerders, agrarische organisaties), natuur/milieuorganisaties (IVN NME KNNV MCA), erfgoedorganisaties en recreatieve en toeristische ondernemers.

WERKWIJZE

1. het ontwikkelen van een "Hoofdnet Wandelen" door het updaten van alle bestaande recreatieve wandelroutes, knelpunten en gewenste mogelijkheden.
2. evaluatie van bestaand beleid gericht op recreatie, groenbeheer en wandelen/voetgangers van de centrale stad, stadsdelen, omliggende gemeenten, waterschappen en recreatieschappen
3. het ontwikkelen van nieuwe wandelroutes in de stad en de groene ruimte in samenwerking met groenaanbieders en natuurbeheerders
4. het ontwikkelen van doelgroepgerichte wandelproducten voor bijvoorbeeld kinderen, jongeren, gezinnen, ouderen, allochtonen, gehandicapten en toeristen.
5. het ontwikkelen van publiciteitsmiddelen: publiekscampagnes, website, folders, brochures, wandelknooppunt, publieksevenementen
6. het koppelen van wandelproducten aan andere recreatieve producten
7. het inzetten van vrijwilligerswerk en reïntegratietrajecten (bv. participatiebanen) om gewenste voorzieningen te realiseren
8. integreren van het Hoofdnet Wandelen in de diverse inrichtingsplannen voor de scheggen. Nemo wil daarbij namens de wandelsector aanspreekpunt zijn voor wandelbelangen
9. ontwikkelen van een routekaart en publicaties met achtergrondinformatie.

ARGUMENTEN VOOR HET WANDELEN

1. de groengebieden in en rond Amsterdam zoeken meer draagvlak en inkomsten
2. gezondheid: wandelen is gezond als ziektepreventie.
3. het toeristisch aanbod in Amsterdam kan op een aantrekkelijke wijze verbreed en uitgebreid worden.
4. wandelen creëert betrokkenheid en veiligheid van de openbare ruimte.
5. wandelen is een uitstekende manier om educatieve programma's te ontwikkelen en nieuwe burgers te betrekken bij de stad
6. de minister van LNV wil het wandelen vanuit de stad stimuleren via een nieuwe subsidieregeling. Aanleiding was de Wandelnota van GroenLinks (Wijnand Duyvendak).
7. vanuit stadsdelen, waterschappen en de provincie zijn veel initiatieven om het wandelen in en rond de stad te bevorderen
8. veel organisaties op het gebied van recreatie, wandelen, natuur en milieu zijn betrokken bij wandelmogelijkheden in en rond de stad.

GEBIED

Stedelijk gebied Amsterdam en het 'uitloopgebied' rond Amsterdam, bereikbaar per openbaar vervoer (omringende gemeenten, Zaanstreek, Waterland, Gooi, Vechtstreek, noordelijke Groene Hart, Amstelland, Ronde Venen, Kennemerland).

DOELGROEP

Alle Amsterdammers, bezoekers en toeristen. Specifieke aandacht voor kinderen, jongeren, gezinnen, ouderen, allochtonen, gehandicapten en toeristen.

CRITERIA VAN WANDELROUTES

Groene routes in de stad (met elkaar te verbinden als ommetjes), aansluitend op groengebieden in de stadsrand en het landelijk gebied buiten de stad - verbindingen met stadsparken, tuinparken, heemtuinen, begraafplaatsen, sportparken, oevers enz. - mogelijkheden de wandelingen te koppelen aan thema's en verhalen - mogelijkheid de wandeling te combineren met openbaar vervoer om sneller de stad uit te zijn - belangrijke groene routes moeten een officiële (gemarkeerde) status krijgen - groene routes in het landelijk gebied verbinden met attracties en accommodaties

WANDELCENTRUM

Omdat alle wandelroutes vanuit de scheggen en de groengebieden buiten de stad allemaal uitkomen in het centrum, zou het centrum zich goed kunnen promoten als 'wandelcentrum'. Daarmee zou de Centrale Stad of het Stadsdeel Centrum initiatiefnemer en aanjager kunnen zijn, ook van andere stadsdelen als het gaat om wandelen. Er moet daarom een 'wandelcentrum' komen op een centrale plek in (of dichtbij) het centrum waar alle wandelroutes beginnen, een denkbeeldig wandelcentrum als 'wandelhart' van Amsterdam. Natuurlijk dient het wandelcentrum ook een digitale vorm te krijgen met een Amsterdamse wandelwebsite met diverse producten als wandelkaartjes en een aanbod van wandelarrangementen. Nemo wil haar nieuwe kantoorruimte ontwikkelen en inrichten als wandelcentrum.

VOORBEELD VAN WANDELROUTES

1. via Brouwersgracht naar Westerpark, Bretten, Spaarnwoude naar de duinen.
2. via Herengracht, Leidsegracht, Vondelpark, Rembrandtpark, Sloterplas, Osdorp
- 3 via Herengracht, Leidsegracht, Vondelpark, Nieuwe Meer, Sloten
- 4 via Herengracht, Vondelpark, Schinkelkade, Amsterdamse Bos naar Aalsmeer, Groene Hart
- 5 via Spiegelstraat, Museumplein, Ruysdaelkade, Beatrixpark, Zorgvliet, Amstelpark, Ouderkerk, Groene Hart
- 6 via Amstel door Zuid-Oost, Bijlmer naar het Gein, Abcoude
- 7 via Groene Allee, Plantage, Oosterpark, Frankendael naar Diemberbos, Weesp, Vechtstreek, Utrechtse Heuvelrug
- 8 via Nieuwe Herengracht, Kattenburg, Diemer Zeedijk, naar Diemen, Muiden, Hilversum
- 9 via Vliegenbos naar Waterland, Marken
- 10 via Florapark naar Waterland, Eilandspolder, Purmerend
- 11 via Buiksloot naar 't Twiske, Zaanstreek, IJmuiden

OP ZOEK NAAR NIEMANDSLAND

Naast de officiële groenstructuren die vaak over een formele en beschermde status beschikken, zijn er in de stad ook talloze informele groengebiedjes. Vaak zijn het rafelranden, tussengebiedjes, illegale stukjes wildernis en onland, stadsmarges; of een tussenruimte tussen 2 bestemmingen of een plan dat niet doorging, of een vergeten plek die niet onderhouden is, of een landje dat gekraakt of bezet is door stadsmoeders. Elke stad heeft een 'niemandslaan'. Natuurlijk wil de stad alles onder controle hebben en beheren, maar dat lukt nooit. Het gevolg is dat overal in de stad voor de geofende ogen van de wandelaar dit voortwoekerende niemandslaan te vinden is; in de havens, op kademuren, tussen flatgebouwen, achter kantoren, naast snelwegen, in keurtuinen, op vuilstortplaatsen of in de vorm van laarzenpaden sluiptwegen hondenuitlaatpaadjes slijtpaden. In dit 'niemandslaan' is de dynamiek en de turbulentie van de stad het meest zichtbaar. Het wandelen in 'niemandslaan' is dan een heel andere manier van lopen dan het formele wandelen over de gebaande paden; het is meer struinen, slenteren, rondlopen, (ver)dwalen, zwerven. Nemo wil in haar 'hoofdnet wandelen' ook deze informele structuren opnemen. Wandelen wordt niet alleen een reis naar het verleden, maar ook een reis naar 'niemandslaan', de achterkant van de stad, waarin het heden zichtbaar is.

In de voetsporen van Nescio wandelgids Flevopark, Diemerpark en Diemer Vijfhoek

Flaneren in het Flevopark, vogelen in het Diemerpark en struinen door het moeras van de Diemer Vijfhoek. Wandel mee langs de oude zeedijken en ontdek de natuur ten oosten van Amsterdam.

Onlangs publiceerde Milieucentrum Amsterdam de wandelgids 'In de voetsporen van Nescio'. Naast twee wandelroutes door Flevopark, Diemerpark en Diemer Vijfhoek worden ook de natuurrijkdom en cultuurhistorie van deze groengebieden beschreven en geïllustreerd met prachtige foto's. Vincent Rottier van Nemo heeft meegewerkt aan deze uitgave en de routes verkend.

De wandelgids 'In de voetsporen van Nescio' is voor €5,- bij Nemo te koop.

De mooiste wandelroutes in Groot-Amsterdam

Wandelen de stad uit

door Vincent Rottier

Voordat je vertrekt

Wandelen rond Amsterdam is (voor Amsterdammers) wandelen vanaf de voordeur, hooguit gebruik makend van het openbaar vervoer. Een prachtige omgeving op loopafstand, daar kan geen dure vliegvakantie tegenop.

Er is veel meer groen en er zijn meer onverharde paden dan menigeen denkt.

Uit de beschrijvingen blijkt dat je mooi kunt doorwandelen vanuit de meeste plaatsen rond Amsterdam naar een volgende. Als je diverse van die wandelingen aan elkaar koppelt, kun je zelfs een eigen ronde om Amsterdam samenstellen. Zo zijn er prachtige wandelingen te maken van Muiden naar Aalsmeer en van Het Twiske naar het Markermeer. Alleen het cluster Halfweg/Spaarnwoude ligt wat meer geïsoleerd tussen de industriële giganten Schiphol, Westpoort en Zaanstreek en is nauwelijks aangenaam wandelend bereikbaar.

Muiden/Muiderberg/Weesp

Wandelen naar Muiden: via het LAW Zuiderzeepad, 19 km. Vanaf NS Amsterdam Centraal loop je door de oostelijke binnenstad en Oud-Oost (waar je ook kunt vertrekken van NS Amsterdam Muiderpoort of de eindhalte van tram 14 bij het Flevopark); verder door het Diemerpark, oftewel de platgeslagen resten van de Diemerzeedijk, het natuurgebied Diemer Vijfhoek en de Muiderzeedijk. Een uiterst afwisselende route langs schilderachtige Amsterdamse buurten, parken, natuurontwikkeling en waterkanten. Na het Diemer Vijfhoek worden de uitzichten vanaf de onverharde dijk kruin spectaculair.

Terug: vanaf Muiden bus Connexion 152 naar NS Amsterdam Amstel.

Doorwandelen vanaf Muiden:

- naar Muiderberg, ook weer via het LAW Zuiderzeepad, 6 km. Een kort vervolg, met weidse uitzichten over het IJmeer.

Terug: vanaf Muiderberg bus 110 Connexion naar NS Amsterdam Amstel.

- naar NS Weesp, 5 km. Dit eveneens korte vervolg gaat over de verharde, maar redelijk rustige oostelijke Vechtoever en door het fraaie centrum van Weesp.

Terug: vanaf NS Weesp sneltrein naar NS Amsterdam Centraal; stoptrein naar NS Amsterdam Muiderpoort.

Wandelen van Weesp naar Amsterdam: via het LAW Trekvogelpad, 17 km. Na een matige aanloop door Weesp volgt een gratis uitzicht vanaf de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal; na Driemond de verharde maar rustige noordoever van de Gaasp; dan het Diemberbos, nog steeds in ontwikkeling; daarna de oevers van zowel De Diemen, het Amsterdam-Rijnkanaal en het Nieuwe Diep. Aan de noordoever van het laatstgenoemde meer is de eindhalte van tram 14 in het Flevopark.

Wandelen van Weesp naar NS Abcoude, 8 km. Na het Amsterdam-Rijnkanaal en Driemond kan een van de Geinoevers worden gekozen.

Van Abcoude terug naar Amsterdam: zie hieronder bij Abcoude.

Abcoude/Ouderkerk a.d. Amstel

Wandelen naar Abcoude, 19 km. Het begin is bij de eindhalte van tram 14 in het Flevopark; dan langs de oevers van het Amsterdam-Rijnkanaal en De Diemen; vervolgens de fraaie stadsparken Bijlmerweide en Gaasperpark; in het laatste park (waar een metrostation is) langs de Gaasperplas en de niet altijd even rustige westoever van het Gein naar NS Abcoude.

Terug naar Amsterdam: vanaf NS Abcoude stoptreinen naar NS Duivendrecht en Amsterdam Centraal.

Doorwandelen vanaf Abcoude:

- Naar Ouderkerk a/d Amstel, 19 km. Na het fraaie centrum van Abcoude gaat de route langs de verharde maar rustige oevers van de Winkel, de Oude Waver en het Amstel-Drechtkanaal. Vlak bij de stad zijn de uitzichten hier nog oneindig.

Terug naar Amsterdam: vanaf Ouderkerk bus Connexion 125 naar metro 51 of tram 5. Ook Connexion 300 naar metrostation Bijlmer Arena.

- Bij Nessersluis/fort Waver-Amstel (vlak bij Nes a/d Amstel) is er de mogelijkheid om rechts- i.p.v. linksaf te gaan langs de oostoever van het Amstel-Drechtkanaal naar Amstelhoek/Uithoorn; on- en halfverhard langs rivier en sloten. Vanaf Nessersluis is dit 3 km. Voor doorlopen van Uithoorn naar Aalsmeer: zie hieronder bij Aalsmeer.

Wandelen naar Ouderkerk vanaf Amsterdam, 12 km. Deze verharde, maar tot de Utrechtsebrug groene route volgt helemaal de groen-blauwe Amstel(scheg), afwisselend de linker- en rechteroever (afhankelijk van welk deel het rustigst is), tot aan de uitmonding bij NS Amsterdam Centraal.

Aalsmeer/Uithoorn

Wandelen naar Aalsmeer: via het LAW Pelgrimspad, 21 km. In Amsterdam volgt deze groen-blauwe route het Vondelpark, het Jaagpad langs de Schinkel en het verrassend volwassen Amsterdamse Bos; daarna de Ringdijk van de Haarlemmermeer en na Aalsmeer-Oosteinde het voormalige tramtracé naar het centrum van Aalsmeer bij de Westeinder Plassen.

Doorwandelen vanaf Aalsmeer: Rondwandeling via het Vuurlijnpad, 17 km. Deze volgt de oever van de Westeinder Plassen en de onverharde kruin van de Vuurlijn. Via De Kwakel gaat het over het nu wel verharde vervolg van de Vuurlijn naar Uithoorn. Vervolgens over de voormalige spoorlijn in de Legmeerpolder weer naar Oosteinde en vandaar over het tramtracé naar Aalsmeer-centrum.

Doorwandelen vanaf Uithoorn: Rondwandeling via het Polderspoorpad, 15 km. Een wandeling over de helaas geasfalteerde Middenweg door de Bovenkerker Polder naar Amstelveen-Zuid.

Doorlopen naar Bovenkerk aan de zuidzijde van de Poel. Vandaar het spoor van de Museumtramlijn langs de Amstelveense Tocht door de Legmeerpolder. Terug: Vanaf Aalsmeer bus Connexion 172 of 198 naar Amsterdam. Vanaf Uithoorn bus Connexion 170 naar Amsterdam.

Halfweg/Spaarndam

Wandelen naar Halfweg:

- via de groene long van de Brettenzone, 10 km.: vanaf het Nemo-kantoor (bereikbaar met tram 3 en 10 en de bussen 18 en 22) door het oude en nieuwe Westerpark naar Sloterdijk (waar ook bij het NS-station kan worden begonnen); min of meer langs de onverharde oevers van de Haarlemmervaart of via de paden door de Brettenzone naar de Groote Braak (de naam van volkstuinen en het erachter gelegen meertje).

- De omwegroute, 16 km. Vanaf het Olympisch Stadion (trams 6, 16 en 24; Ringlijn halte Amstelveenseweg) langs de noordoever van het Nieuwe Meer en de Ringvaart van de Haarlemmermeer; langs de oude dorpskern van Sloten en de rafelranden van Osdorp; langs en later door de nog onbebouwde Osdorper Polders.

Terug: vanaf Halfweg bus Connexion 80 naar Amsterdam Ringlijn en busstation Marnixstraat.

Doorwandelen naar Spaarndam en recreatiegebied Spaarnwoude: vanaf NS Haarlem Spaarnwoude (stoptreinen uit Amsterdam), 14 km. Langs de beide oevers van de Binnen Liede en het lintdorp Haarlemmerliede naar het kerkdorp Spaarnwoude. Dan naar het monumentale Spaarndam en de gelijknamige Stelling (onderdeel van de Stelling van Amsterdam) naar Buitenhuizen, een deel van het Recreatiegebied Spaarnwoude. Terug: vanaf Buitenhuizen bus Connexion 82 naar Amsterdam NS Sloterdijk en busstation Marnixstraat.

Het Twiske

14 km. Vanaf NS Amsterdam Centraal door het groen-blaauwe Noord: langs parken en groenstroken die liggen aan de oevers van het Noord-Hollands Kanaal tot Het Schouw. Vanaf hier over polderwegen en langs de zuid- en westrand van Landsmeer naar de zuidzijde van het gebied.

Doorlopen van zuidzijde Het Twiske naar Watergang: 8 km. Het laatste deel van de vorige wandeling teruglopen (Landsmeer-West en -Zuid, over polderwegen) naar het Noord-Hollands Kanaal. Dit met de pont oversteken naar Het Schouw. Het kanaal noordwaarts volgen tot Watergang.

Terug: vanaf Het Twiske (Landsmeer) bus Arriva 93 naar Amsterdam.

Terug van Watergang naar Amsterdam: bus 100.

Watergang/Broek in Waterland

Naar Watergang bus Connexion 100 vanaf NS Amsterdam Centraal. Doorwandelen naar Broek in Waterland via het Varkenslandpad, 4 km. Een bedreigde, maar onverharde wandeling over weilandpaden, dwars door de ongerepte polder. Hij begint aan de zuidzijde van het dorp.

Terug naar Amsterdam: van Broek in Waterland met diverse bussen Connexion aan de Provinciale Weg.

Terugwandelen: van Broek in Waterland naar Amsterdam, zie Landelijk Noord, eerste wandeling.

Landelijk Noord/Markermeer

Wandelen vanuit Amsterdam:

-Vanaf eindhalte tram 14 Flevopark, via LAW Trekvogelpad, 18 km. Over het Zeeburgereiland (met vanaf de bruggen schitterende uitzichten over het IJ) naar de Noordelijke IJdijk, tussen Waterland en Buiten IJ. Via het dijkdorp Durgerdam de polder in, door Waterland naar de gaaf bewaarde kernen Ransdorp, Zuiderwoude en Broek in Waterland.

- Vanaf NS Amsterdam Centraal, via LAW Zuiderzeepad, 16 km. Met het Adelaarswegveer het IJ oversteken en via bijzondere 20e eeuwse architectuur (IJplein, Vogelbuurt en Vogeldorp) naar het Vliegenbos. Dan via de Noorder IJdijk door de oude dijkdorpen Nieuwendam, Schellingwoude en Durgerdam. Daarna tussen het water door van Markermeer en Kinselmeer en vervolgens het (Water)land in, naar het rustige lintdorp Holysloot.

- Vanaf NS Amsterdam Centraal via de waterlandscheg, 18 km. Na de pont een fascinerend begin door een onbekend stuk Amsterdam: zeven kilometer langs de westoever van het Noord-Hollands kanaal, tussen water en parken. Pas bij Het Schouw de pont over het kanaal nemen en via de Termietengouw en 't Nopeind naar Zunderdorp. Dan via de Zwarte Gouw en de Weersloot naar Ransdorp, en van daar naar de Noorder IJdijk, naar Durgerdam.

Terug: naar Amsterdam-Noord met bus GVB 30 (Holysloot - Ransdorp - Durgerdam - Nieuwendam-Noord - Zunderdorp). In Nieuwendam-Noord (Waterlandplein) overstappen op diverse bussen GVB naar Amsterdam-Centrum.

Amsterdamse rafelranden ontrafeld

Een marginale verklaring van rafels en scheggen

door Vincent Rottier

Rafelranden

Het begrip rafelrand heeft lange tijd een wat romantische bijbetekenis gehad in het jargon van schijnbaar tegengestelde categorieën bemoeials zoals stadsplanners, bestuurders, ecologen, buurtactivisten etc. Twintig jaar geleden is de term door een briljante planoloog gemunt, en vanaf dat moment waren rafelranden de vage grens tussen stad en land, waar rafelige types de kans kregen om allerhande onduidelijke negoties te drijven of nomadisch te wonen, of beide. Er hing een geur omheen van vrijheid, anarchie en onaangepastheid, los van het botte materialisme en de neurotische haast van de stad. Er was een ander leven mogelijk, en wel hier en nu. Ze werden de hemel ingeschreven, de vervuilende autosloper, de net zo hevig spuitende stadsnomade en de wartaal uitslaande psychoot in zijn, letterlijke, leefkuil. En wat was het in de jaren '80 lekker eten op het KNSM-eiland! Dat wás eenmaal.

Nu zijn we stakkerig wijs geworden en beseffen we wat er werkelijk aan de hand was. De rafelranden waren stukjes land die nóg geen stad waren, maar het wel onvermijdelijk zouden worden. In die zin hebben ze een planologische wachtkamerfunctie in de grijze overgangszone tussen land zijn en stad worden. En het kan nog iets duidelijker geformuleerd worden: In feite zijn deze gebieden het smeermiddel voor stedelijke dromen van gebiedsuitbreiding en groter aanzien in de echte wereld; niet die van maketels, idealisten, woonwagenbewoners en huttenbouwers, maar in die van prestigieuze banen, snelle pakken, nog snellere leasebakken en erg veel spiegelglas.

Hoe dat dan werkt?

Welnu, je bent een snelle bestuurder en je constateert dus dat er nog wel een kantorenparkje of dure appartementenwijk bij kan. Dan heb je een probleem, want je stad is precies omgeven door een ringweg, een spoorlijn of een waterweg. Een mooie strakke grens, die weinigen overschreden zouden willen zien. Daar gaat je ministerialiteit, denk je. Maar gelukkig is er een proces gaande waarvoor je niets hoeft te doen als bestuurder: verrommeling.

Overall waar een urbaan gebied een scherpe grens vormt met het omringende land, zoeken de opgeslokte functies een nieuwe uitweg. Maneges, kinderboerderijen, sloperijen, raceterreinen, sportvelden, volkstuinten; zij hebben alle recht op een nieuw bestaan en schuiven gewoon een eindje op, buiten de strakke grens.

Er is daarmee echter wel iets belangrijks gebeurd. In de publieke opinie wordt het door hen bezette deel van de stadsrand niet meer geheel als platteland gezien, en des te minder zo in de mate dat er zich meer functies vestigen. En na verloop van tijd wordt dan de kritische massa en daarmee het omslagpunt bereikt: Het maakt niet meer uit wat er in dit gebied gebeurt: nog meer restfuncties of gewoon een nieuwe woon- of kantorenwijk. Het zal duidelijk zijn waar wethouder en projectontwikkelaar voor kiezen. Om die nieuwe wijk komt dan een mooie ontsluitingsweg, en het hele spel kan weer opnieuw beginnen. Nog duidelijker samengevat: Elke rafelrand schept zijn eigen ondergang. Ruigoord kan er (niet meer) van meepraten. Het is overigens zo dat ook het Groene Hart op deze manier aan zijn einde is gekomen, zij het dat daaraan 'gelukkig' ook andere steden schuld zijn.

Amsterdamse scheggen

In 1935 zijn de scheggen al bedacht door de toenmalige gemeentelijke dienst Stadsontwikkeling in het Algemeen Uitbreidingsplan. Het idee was toen om de stad vooral aan de zuid- en westkant flink te laten groeien, met wat nu Buitenveldert resp. de Westelijke Tuinsteden heet. Maar het paste geheel in de canon van het functionalisme dat toen vaste voet aan de grond kreeg, om deze wijken (en die aan de andere zijden van de stad) van elkaar te scheiden door –wat nu heet- robuuste groene buffers. Op deze manier verscheen (overigens pas na 1950) de bebouwing van 'vingers' (lobben) die het land in steken, gescheiden door groene scheggen, die juist weer de stad in steken. In de loop der tijden heeft Amsterdam er vier gekregen:

- Westrandescheg

Kenneren maken hierin een tweedeling. De Brettenzone is de groene long van het Nemo-kantoor naar Sloterdijk en Spaarnwoude, tussen industriegebied Westpoort en de Westelijke Tuinsteden. Bedreigd door cityvorming rond Sloterdijk en de aanleg van de Westrandweg. Het wordt pas echt groen en wijds bij Recreatiegebied Spaarnwoude, maar dan zijn we de scheg al uit. Overigens huizen hier nog steeds enkele stadsnomaden en duistere ondernemers. Het tweede deel is de Sloterscheg, bestaande uit de Osdorper Polders, de Lutkemeerpolder en de Sloterplas. Hier vormt, naast genoemde Westrandweg, vooral het te ontwikkelen industrie-terrein in de Lutkemeerpolder een grote bedreiging

- Amsterdamse Bosscheg

Het groen-blauwe lint van Schinkel, Nieuwe Meer, Amsterdamse Bos en de Poel, tussen Westelijke Tuinsteden, Schiphol, Buitenveldert en Amstelveen. Is ernstig bedreigd geweest door de ligging aan de westzijde van de Zuidas (zo zijn een kantorenpark en een tennishal in het Amsterdamse Bos aangelegd), wegeaanleg rond het industrieterrein Schinkel en de herstructurering van de Bosbaan. Nu lijkt Amsterdam zich even koest te houden. Het Amsterdamse Bos blijft ondanks alle aantastingen een formidabele buffer tegen al te drieste bebouwingsplannen.

- Amstelscheg

Groen polderlint tussen Amstelveen, Buitenveldert en de A2. Deze rijksweg is een zwaar bedreigde dam, waartegen Amsterdam-Zuidoost en Duivendrecht totnogtoe tevergeefs stormlopen. Hierdoor is een, in het noorden aanvankelijk smal en naar het zuiden wat breder, groen lint blijven bestaan rond de Amstel, vanaf de Utrechtsebrug tot Ouderkerk. De situatie lijkt vooralsnog redelijk stabiel.

- Diemerscheg

Eigenlijk was dit helemaal geen scheg, aangezien Amsterdam eindigde bij de A1. Daarbuiten waren slechts de weiden van Diemen-Noord, de Diemerzeedijk en het IJmeer, zodat er geen buffer nodig was. Maar door het volbouwen van Diemen-Noord en de aanleg van IJburg, is de tot Diemerpark platgeslagen Diemerzeedijk van lieverlee een deel geworden van een nieuwe scheg (waarvan de naam overigens al veel langer bestond); een lint waarvan ook het Nieuwe Diep, de Diemen, Het Diemberbos en de Diemer Vijfhoek (v/h Peneiland) deel uitmaken. Aangezien dit kunstmatige geheel uit reeds gerealiseerde bedreigingen is ontstaan, is er nu even sprake van stabiliteit.

O ja, voor de volledigheid: Er zijn ook mensen die het resterende water van het IJmeer (overigens ook weer bedreigd, en wel door de uitbreiding van IJburg) beschouwen als een aparte IJmeerscheg. Vaker wordt deze echter als deel van de Diemerscheg beschouwd.

- Conclusie: Waterlandscheg?

De groengebieden rond Amsterdam zijn redelijk platgeslagen en liggen als tandeloze waakhonden rond de stad: indrukwekkend maar ongevaarlijk. Wie nog 'n pootje wil amputeren kan tamelijk ongestoord zijn gang gaan. Verder valt er niet veel meer te beleven in deze grotendeels aangeharkte en ruimhartig van LAW's voorziene groensplinters in het stedelijk weefsel. Niks rafelranden en romantiek, wel eenvoudige wandelmogelijkheden voor mensen met niet al te gevoelige ogen en oren.

Toch houden nog ergens in de periferie wat rafelrandjes stand. Buiten de rondweg in Noord liggen een parkje, wat sportterreinen en volkstuinten. De opletende wandelaar ziet er ook nog wel eens een verdwaald paard, temidden van een wat morsige padenstructuur.

Idem ten westen van de Westelijke Tuinsteden in de Westrandscheg, waar ook nog eens het halve Nederlandse wagenpark wordt opgeknapt dan wel gesloopt.

Het betreft hier enkele randjes van de stad met een nog niet duidelijk afgegrensde functie; gebieden die een belofte in zich dragen van spontane ontwikkeling, buiten de tekentafels van de dienst Ruimtelijke Ordening.

Overigens moet deze belofte wel in perspectief worden gezien. In West dreigen de al genoemde bebouwingsplannen, maar vooral landelijk Noord moet oppassen. De rondweg die nog steeds een stevige buffer is tussen de stedelijke bebouwing en Waterland wordt langzamerhand ondermijnd. Juist de rafelfuncties kunnen voorboden zijn van een dijkdoorbraak die Waterland blank zet. Een golfterrein is al gesignaleerd, dus een betere ontsluiting moet toch mogelijk zijn. En dan is 'riant wonen in luxe herenhuizen op de grens van stad en land' ook niet ver meer. Exit Hansje Brinkers en Waterland. En dan begint het rafelen opnieuw ...

Gelukkig heeft Noord dan altijd nog de genadelozen en wanhopigen in planologisch wonderland, oftewel de mensen die durven spreken van een Waterlandscheg; een combinatie van het Noord-Hollands Kanaal en de daarlangs gelegen parken langs de zeer drukke Leeuwarderweg naar de IJtunnel, dus de verbinding Waterland – Centraal Station. Je moet wel enig lef hebben om hem zo te benoemen, maar dan heb je ook wat: een echte scheg.

Wandelen, wandelen, wandelen

Avondwandeling Oostvaardersplassen. burlende edelherten - vrijdag 5 oktober

In de Oostvaardersplassen zijn op verschillende plekken de burlende edelherten goed te bekijken en vooral te horen! Dit diepe en zware geluid kun je vooral horen in september, begin oktober. Dan is het namelijk de bronstijd van de edelherten. De bronstijd is de periode waarin de mannetjes op zoek gaan naar geschikte vrouwtjes om mee te paren. Alleen in die bronstijd maken edelhertmannetjes dit geluid, en dat noemen we burlen. Met het burlen proberen de herten stoer te doen en vrouwtjes te versieren. Vrouwtjesherten worden hinden genoemd. Ze zijn kleiner dan de herten en hebben geen geweien op hun kop. Als de edelherten het met burlen niet van andere mannetjes kunnen winnen vechten ze het uit met hun grote geweien. Meestal wint het edelhert met de zwaarste en hardste burl de strijd. Hij wordt de vader van de kalfjes! *Vertrek Nemobus Amstelstation 17 uur. Terug ca 22 uur, 15 € .*

Vogelexcursies op zaterdagen ism Vogelwerkgroep Westerpark

Korte wandelingen (ca 8 km) door de mooiste vogelgebieden. Vooral gericht op het bekijken van vogels. Dus verrekijker mee, en een vogelgids als je die hebt. Behalve enthousiaste vogelliefhebbers, gaat er ook een echte vogelkenner mee. Je hoeft echt (nog) geen verstand van vogels te hebben.

Ganzen kijken in Friesland zaterdag 19 januari

Ganzen kijken in de Oudegaasterbrekken, in het Friese merengebied. Hét gebied waar de ganzen in de winter foerageren. Vertrek Westerpark 8.30 uur, Amstelstation 9 uur. terug ca 19 uur. Kosten €25, incl. gids, koffie/thee/soep en vervoer Nemobus.

Lepelaarsplassen zaterdag 16 februari

Plassen die grenzen aan de Oostvaardersplassen in Flevoland, ook één van de belangrijkste vogelgebieden van Nederland. Open water, uitgestrekte rietvelden, natte graslanden en vochtig wilgenbos. Tot 1 maart is het hele gebied rond de Lepelaarsplassen toegankelijk. Hierna is het afgesloten vanwege het broedseizoen. Het hele jaar door zijn hier vele vogels te zien. Ook in heel strenge winters overwinteren hier vele soorten omdat het water van de geul langs het Trekvogelpad nooit bevriest. Vogelkijkhut de Lepelaar.IJsvogel, Roerdomp, Waterral, bruine Kiekendief, Baardmannetjes en vele eenden en ganzen. Vertrek Westerpark 9.30u. Amstelstation om 10 uur. Terug ca 17 uur. €19 incl.gids, koffie/thee, vervoer Nemobus

.Herfstweek Nemoland Polen 9 dagen: 13 - 21 oktober

Wandelen, wat werken in de tuin, of gewoon lekker uitrusten en genieten van de prachtige herfstkleuren. Geen vastgesteld dagprogramma, maar in overleg wandelen en eten bij de boeren of kunstenaars. Overnachten €10 pp pn. Eten bij de boer €7,50 Ontbijt en lunch in overleg gezamenlijk of apart. Er is een winkeltje in de buurt. Met de Nemobus, eigen vervoer of openbaar vervoer. Begeleiding, wandelroutes/overhead: €25, Nemobus €100 retour.

Weekend Achterhoek Meddo/Woold. 2 dagen: 10 - 11 november

2 dagen wandelen door de prachtige natuur rondom Winterswijk. 1e dag: wandelen door het Meddose Veen en een aantal landgoederen rond Winterswijk, zoals het Bonnink, het Mentink en het Ravenhorst. Langs de slingerende Slingebeek. In het Meddose Veen is het absoluut doodstil, we lopen er dwars doorheen over een vlonderpad.

2e dag: met de Nemobus naar het Woold. Een schitterend coulissenlandschap waar beken doorheen slingeren en met vele zandpaden. Vooral het natuurgebied het Bekendelle, een prachtig oud soortenrijk loofbos met de meanderende Boven Slinge, is indrukwekkend.

Kortom, één van de mooiste wandelgebieden van Nederland! Begeleiding: Mathilde Andriessen, geboren en getogen in Winterswijk.

Overnachten in hotel in Meddo op 2 pp kamers. (1pp kamer 20 € extra). Met groot binnenzwembad! Ledenprijs: 89 € incl. Vervoer met de Nemobus, wandelroutes, ontbijtbuffet en uitgebreid lunchpakket. Exclusief: lunchpakket 1e dag, warme maaltijden en consumpties.

Weekends en weken in 2008

Paasweekend: Ootmarsum 22 t/m 24 maart
Achterhoekweekend: Meddo en Zwillbrockerveen in Duitsland: 12 en 13 april 2008.
Hemelvaartweekend Gasselte 1 t/m 4 mei
Pinksterweekend Ardennen 9 t/m 12 mei
Schiermonnikoog-weekend 20-22 juni
Ameland-weekend in september.

Workshop vilten in Nemoland Polen: 31 mei – 8 juni
Wandelreis van Londen naar Canterbury, met Anneke Hesp 8 t/m 13 april:

Andere belangrijke data

Vr 11 januari Nieuwjaarsreceptie
Vr 18 april Algemene Ledenvergadering

Keuze uit 3 Oud/Nieuwweken 2007/2008!

Oud/Nieuwweek in Wijlre (Zuid Limburg)

28 dec - 2 jan 2008. 6 dagen.

Voor de 16e keer wandelen we met Oud/Nieuw in Zuid Limburg, een gouden formule door de prachtige wandelingen en de gezelligheid van lange avonden. Naast elke kerk een kroeg!

Elke dag wandelingen van 20 km of korter, op onverharde paden. Wandelen langs Geul, Gulp en de Eyserbeek. Over de Vaalserberg en naar het Drielandenpunt. Kastelen en kloosters. Heuvels, bossen, holle wegen en beken. Kerkepaden en wegwakruisen. Bezoek aan het klooster van Gerardus in Wittem. Overnachten in een ruime kampeerboerderij aan de rand van het dorp. Ledenprijs € 195 inclusief: 5 overnachtingen, begeleiding, alle maaltijden. Exclusief: vervoer.

Oud/Nieuwweek in Salland

NIEUWE ACCOMMODATIE! 28 dec - 2 jan 2008

6 dagen Voor de 3^e keer overnachten we op een nieuwe plek. Dit jaar geen Eifel of Ardennen, maar de heuvels in Oost Nederland. Een leuke nieuwe accommodatie hebben we gevonden bij Hellendoorn, op de Sallandse Heuvelrug, bij de Sprengenberg en de Holterberg. Ditmaal gaan we naar Salland. Uitgebreide bossen en een prachtig coulissenlandschap. Een reis voor goede wandelaars! De accommodatie is riant en heeft meerdere kamers.

Ledenprijs: € 215 inclusief: 5 overnachtingen, begeleiding, alle maaltijden. Exclusief: vervoer.

Oud-Nieuw in Nemoland Polen

26 dec 2007 – 3 jan 2008. 9 dagen.

Voor de 3e keer gaan we dit jaar met de Kerst en Oud/Nieuw naar Nemoland! Het is echt pionieren. Je moet er rekening mee houden dat het primitief kan zijn, maar je krijgt er wel een onvergetelijke kerst en jaarwisseling voor terug, op z'n Pools! We gaan veel muziek maken en reken maar dat het eten bijzonder wordt. We willen het liefst met mensen die er al eerder zijn geweest en die er bewust voor kiezen. Als het weer het toelaat is het ook mogelijk om een 2-daagse wandeltocht door het Reuzengebergte te maken. Maar zeker zullen we veel wandelen in het Isergebergte en door het landschap rondom Nemoland (geen sneeuwgarantie). We willen vooraf bij elkaar te komen en de reis samen voorbereiden. Het aantal deelnemers is beperkt omdat er in de winter beperkte huisvesting is.

Ledenprijs € 270 all in, exclusief vervoer.

Viltworkshop in Nemoland Polen

Silezië is van oudsher een streek waar vlas verbouwd werd en tot linnen geweven. In de regio van Nemoland staan nog vele wevershuisjes en in elk museum staat wel een weefgetouw. Maar ook met schapenwol werd gewerkt. Met de wol werd gevilt. Vandaar dat Nemo in de nieuwe ambachtelijke ruimte veel aandacht hieraan besteed.

Deze zomer is er al begonnen met het vilten. Enkele ervaren vilters, spinners en weverkens waren er om de ruimte in gebruik te nemen en zo in te richten dat deze oude ambachten er goed uitgevoerd kunnen worden. De eerste workshops werden gegeven aan belangstellende Nemogasten. Op de Hollandse dag werd een presentatie van het spinnen en vilten gegeven. Ook de Poolse gasten hadden veel belangstelling. Nemo heeft zelf ook 2 schapen (en 4 geiten) waarvan de wol gebruikt kan worden. Verder zijn er boeren in de buurt die graag wol leveren voor het vilten. Daarom begint Nemo in het voorjaar 2008 met het organiseren van verschillende activiteiten op het gebied van spinnen weven en vilten. Ervaring is beslist niet nodig, in deze week kun je al een behoorlijk werkstuk maken.

Workshop vilten

za 31 mei – zo 8 juni. 9 dagen.

In de ochtend: viltworkshop. 's Middags: excursies naar boeren en de schapen waar de wol vandaan komt en wandelen in de omgeving. Ook naar het streekmuseum in Jelenia Góra, met een historische weefkamer. Warme maaltijden bij boeren en kunstenaars in de omgeving. Organisatie: Mathilde Andriessen. Docente: Erica Rietema. Reissom €350 all in. Nemobus €120 retour.

WANDELCAFÉ

26 oktober 2007 – 20 uur - De Boomsspijker,
Rechtboomssloot 52, bij de Nieuwmarkt

Over twee eeuwenoude pelgrimsroutes: Santiago en Canterbury

Eeuwenoude pelgrimsoorden zijn het: Canterbury in Engeland en Santiago de Compostela in Spanje. Vele pelgrims hebben de weg erheen gelopen, beschreven, bezongen. Geoffrey Chaucer werd beroemd met z'n verhalen van een groep pelgrims op weg naar Canterbury. De legende rond het graf van Jacobus - San Iago - bracht veel wapenfeiten, maar ook veel cultuurschatten voort. Nemo-lid Anneke Hesp neemt ons mee op haar verkenningstocht naar Thomas Beckett in Canterbury. Herman Holtmaat van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob vertelt ons over de Santiago-legende en over zijn eigen pelgrimstocht naar het verre Galicië.

Anneke Hesp over Chaucer, Beckett en Canterbury

Than longen folk to goon on pilgrimage.
Vanaf de twaalfde tot de vijftiende eeuw gebeurden er talloze wonderen bij de tombe van Thomas-a-Beckett in de kathedraal van Canterbury. Dat bracht enorme aantallen pelgrims op de been die in heel Engeland hun sporen nalieten. Anneke Hesp heeft de middeleeuwse route van Londen naar Canterbury verkend – de route die Geoffrey Chaucer beschrijft in zijn tijdloze verhalen van de pelgrims. Beeldmateriaal van de BBC over de Canterbury Tales levert het bewijs dat de spanning van die verhalen nog steeds hangt langs deze oude Keltische Watling Street.

Herman Holtmaat over Jacobus en Santiago

Eeuwenoud is de weg naar Santiago de Compostela. De legende wil dat een monnik in het verre Galicië in het jaar 813 op geleide van een ster het graf van de apostel Jacobus ontdekte. De vondst kwam op een goed moment. De Moren rukten op naar het noorden en koning Alphonso II kon deze wel heel bijzondere gebeurtenis goed gebruiken als christelijk 'wapenfeit' in zijn strijd tegen de Moorse krijgsheren. Hij liet een kerk bouwen op de plaats van het graf: op het sterrenveld, 'campus stellae', verbasterd tot Compostela. De mare van de vondst verspreidde zich snel en Santiago de Compostela werd in de eeuwen die volgden een pelgrimsoord dat Rome en Jeruzalem naar de kroon zou steken. Hoewel na verloop van tijd de belangstelling voor het pelgrimeren taande, verdween hij nooit. De laatste 25 jaar mag het pelgrimeren zich juist in een grote belangstelling verheugen. Vele pelgrims zijn weer op weg naar Santiago, te voet, per fiets, te paard of anderszins. Herman Holtmaat heeft in 2000 de tocht gelopen vanuit Amsterdam door Oost Frankrijk en vertelt over de Santiago-legende en zijn ervaringen.

Voorjaarswandeling naar Canterbury, Wandelen met Chaucer dinsdag 8 april t/m zondag 13 april,

Anneke Hesp heeft onderzocht hoe de route van Chaucer er tegenwoordig uitziet. Op de website www.walkingwithchaucer.nl vertelt zij daarover.

Nemo biedt de mogelijkheid om deze historische route met Anneke te volgen vanuit het kosmopolitische London naar de kathedraalstad Canterbury. De wandeling voert door de bossen en boomgaarden van Kent, langs hopvelden tegen de heuvels en stille dorpjes met eeuwenoude pubs. Voor meer informatie kom naar het Wandelcafé op 26 okt., kijk op www.walkingwithchaucer.nl of bel het Nemokantoor.

Wandelen door Amsterdamse volkstuinten

Elk jaar organiseert Nemo wandelingen naar de Volkstuinen rond Amsterdam. Veel Nemoleden hebben zelf een volkstuin en zijn benieuwd naar andere tuinen en andere tuinparken. Wordt het ecologisch beheerd, mag het er een beetje wild uitzien of moeten de heggatjes regelmatig geknipt? Moet je vaak algemene taken doen of valt dat wel mee en is dat juist heel gezellig? Het verschil per tuinpark is behoorlijk groot, daar heb je als buitenstaander geen idee van. Soms is er een rondleiding van een tuinier, ook zijn er meestal wel tuiniers die het leuk vinden om de nieuwsgierige wandelaars even rond te leiden in hun tuin. Want trots op hun tuin zijn ze allemaal wel. Het is dan ook veel werk om het allemaal goed te onderhouden, het zijn allemaal paradijsjes. De Nemo wandelingen gaan altijd over 2 of meer tuinparken, gecombineerd met bijzondere groene routes in en rond de stad. Voorjaar 2008 weer meer tuinparkroutes! Wie wil de wandelaars rondleiden in zijn/haar tuin?

Overleden: Margot Groot

Een actief Nemo lid is plotseling overleden. Uit het Parool: "Haar grote hart, vooral voor anderen, werd haar noodlottig. Pang, zei de aorta onverwacht. Een onvergetelijke lerares (Spaans), die met gretigheid buiten haar curricula trad." De begrafenis was 4 september. Mathilde, Vincent en Ton hebben afscheid van haar genomen. Ook meer Nemoleden die haar kenden via de yoga, waren aanwezig. Ton kende haar al vele jaren, ze waren collega's in het onderwijs. Margot was docente Spaans. Wij zijn er echt door van slag. Margot en Nemo, dat klikte, zoals ze zelf ook zei. Ze hielp op het kantoor bij de verzending van de Vrije Wandelaar, ging veel mee wandelen, stond zelfs nog op de lijst voor de zondag voor haar overlijden en voor het Schiermonnikoogweekend, was ze vorig jaar mee naar Polen. Ze vroeg naar boeken over Polen. Ook zat ze op het Nemokoor, wat haar stimuleerde om weer zangles te nemen, omdat ze zingen echt leuk vond. Zoals ze veel dingen echt leuk vond sinds ze met pensioen was. Margot was net 65 jaar geworden.

HET ONTSTAAN VAN AMSTERDAM

Historische achtergronden

door Peter Spruijt

Amsterdam ontstaat in de 11e eeuw als een vrije Friese nederzetting van veenontginners. De christelijke bekering was maar erg oppervlakkig en veel heidense Friese (Germaanse) gebruiken bleven bestaan met een christelijk sausje, zoals de verering van heilige bronnen, putten, schedels, vuurplaatsen en bomen. Als in de 12e eeuw het veen inklinkt en het water stijgt, ontstaat na grote overstromingen een grote binnensee (het IJ) en wordt het gebied afgesneden van het vrije Friesland in het noorden. De Bisschop van Utrecht en de Graven van Holland vechten (op gezag van de Rooms Duitse Keizer) om het bezit van Amstelland. De Heren van Aemstel, van oorsprong een oud Fries adellijk geslacht, heersend over Amstelland vanuit hun kasteel in Ouderkerk, zijn formeel leenmannen van de bisschop en later van de graaf, maar weten zich te ontworstelen aan de macht van hun leenheren (en dus ook van de keizer). Amstel-land wordt een soort vrijstaat, maar niet voor lang. In 1296 is Gijsbrecht IV van Aemstel medeplichtig aan de moord op zijn rivaal, de machtige Hollandse graaf Floris V. Als straf raakt hij Amstelland kwijt en hij vlucht naar Oost Pruisen (nu Polen) waar hij in Paslek een nieuwe nederzetting sticht, nog steeds bekend onder de naam 'Holland'. Zijn zoon Jan I van Aemstel accepteert het verlies van Amstelland niet, en veroverd in 1304 Amsterdam terug. Maar hij wordt in datzelfde jaar weer verjaagd door de graaf. Als straf raakt Amsterdam zijn stadsrechten en stadswallen kwijt, en de graaf bouwt een dwangburcht om Amsterdam in het gareel te houden (het z.g. kasteel van Aemstel). Vanaf die tijd wordt Amstelland een deel van het graafschap Holland en begint de groei en bloei van Amsterdam als haven- en handelsstad. Vondel heeft in zijn toneelstuk de historische Gijsbrecht IV en Jan I samengevoegd tot één personage; zijn beroemde 'Gysbreght van Aemstel.' Het toneeldrama was geschreven voor de Amsterdamse elite van regenten om de stad meer aanzien te geven.

Daarom beschreef Vondel de val van Amsterdam in 1304 als een klassieke tragedie over de Trojaanse Oorlog, met Gysbreght als Aeneas. Vondel laat zijn toneelstuk eindigen met de vlucht van Gijsbrecht naar Oost-Pruisen, het huidige Polen. Historici hebben aangetoond dat daar eind 13e eeuw Hollanders een kolonie hebben gesticht: "Nieuw Hollant".

De Droomtijd van Amsterdam

Sinds Vondel in 1638 de ontstaansgeschiedenis van Amsterdam vormgaf in zijn toneelstuk 'Gysbreght van Aemstel', zijn andere versies uit het geheugen van de Amsterdammers verdwenen en overheerst de aangepaste versie van de regenten. Vooral het heidense en mythische Friese verleden werden hardhandig verwijderd uit de heersende geschiedschrijving en verdrongen naar de Droomtijd, de laag van mythen en legenden over de oorsprong van de stad. Maar het is de regenten, stadhouders, vorsten, priesters, dominees en imans nooit gelukt om de Droomtijd te vernietigen.

De geschiedschrijving van Amsterdam wordt nog steeds beheerst door de 'regenten' (de nieuwe dominees en kooplieden), die het mythische en magische (droom)landschap van Amsterdam verwoesten met hun burgerlijke romantiek en respectloze verstedelijking en snelwegen. Maar de geschiedenis van Amsterdam is ook te beschrijven als een serie manifestaties van de Droomtijd, waarin de oertijd van het ontstaan van de vrije stad zich eeuwig herhaalt, zichtbaar in magische en mythische plekken in de stad, en zijn vele opstanden en vrijheidsstrijders. Het zijn altijd de migranten geweest die met hun (Friese, Brabantse, Armeense, Joodse, Indische, Surinaamse, Chinese, Turkse, Marokkaanse) mythen en legenden in Amsterdam de Droomtijd levend hielden. Nu zijn het de Poolse migranten die de Gijsbrecht-mythe (de oermythe van de stad) terugbrengen in letterlijk een nieuwe vorm: als 'nieuwe Gijsbrecht'.

Slot van 'de Gijsbrecht' van Vondel uit 1638

*Vaarwel mijn Amstelstad, verwacht een ander heer!
Gods wil is, dat Gijsbrecht trekt na'et vette land van
Pruisen,
Daar uit het Pools gebergt de Wijsselstroom komt ruissen
Die d' oevers rijk van vrucht genoeglijk bespoelt.
Verhou u daar, en wacht tot de wraak verkoelt
Gij zult in dit gewest een stad, Nieuw Holland, bouwen,
En in gezonde lucht, en weelige landouwen,
Vergeten al uw leet, en overbrogten druk;
Waar door uw nazaat klimt den berg op van't geluk*

WANDELPROGRAMMA NAJAAR 2007

ELKE ZONDAG

* dagwandeling van ca. 20 km. met Nemobus

ELKE MAAND

* **korte zondagwandeling** van 15 km. met Nemobus o.l.v. Mathilde

16 sept 28 okt 25 nov 16 dec 27 jan

* **openbaar vervoerwandeling** met Alies ca 15 km. op zaterdag vertrek

Amsterdam CS € 4

15 sept 20 okt 17 nov 22 dec 19 jan

WANDELWEEKENDS

* Schiermonnikoog 28 - 30 sept

* Achterhoek Meddo/Woold 10 - 11 nov

* Paasweekend Ootmarsum 22 - 24 maart

* Hemelvaartweekend Gasselte 1 - 4 mei

* Pinksterweekend Ardennen 9 - 12 mei

* Schiermonnikoog 20 - 22 juni

WANDELWEKEN

* Zuid Limburg Oud/Nieuw 28 dec 2007 - 2 jan 2008

* Salland Oud/Nieuw 28 dec 2007 - 2 jan 2008

* Nemoland Polen Oud/Nieuw 26 dec 2007 - 3 jan 2008

* Wandelreis Chaucer Londen-Canterbury 8 - 13 april

* Workshop Viltten Nemoland Polen 31 mei - 8 juni

VOGELEXCURSIES

* 19 jan 16 feb

INDIVIDUELE ARRANGEMENTEN

2, 3 of 4 daags verzorgd arrangement op maat, met wandelroutes

* Zuid-Oost Groningen, veengebieden, vaarten en LAW Noaberpad

* Kop van Overijssel, landgoederen en LAW Zevenwoudenpad

* Weerribben Overijssel, moerasbossen en rietlanden

* Noord-Oost Twente, natuurgebied het Springendal

* Gelders rivierenlandschap, struinen door de Millingerwaard

* Lopikerwaard, tiendwegen van het Groene Hart

* Chaam Brabant, heide, landgoederen en bossen

* Achterhoek Winterswijk, bossen beken veen en agrarisch landschap

NEMOLAND POLEN

* hele jaar open: kamers, stacaravans, groepsruimte, blokhut

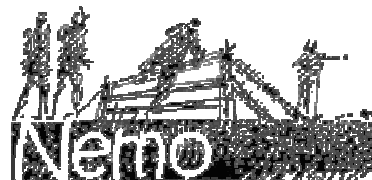
* werkvakanties: werken en wandelen

* wandelweken 13 - 21 okt. en 26 dec - 3 jan 2008

WANDELCAFÉ

*1x per maand op vrijdag in de Boomsspijker Rechtboomssloot 52 Amsterdam,
aanvang 20 uur,*

26 okt: Pelgrimsreizen naar Santiago en Canterbury

vereniging van vrije wandelaars

www.struinen.nl

nemo@pz.nl

tel 020-6817013

kantoor Westerpark 2

1013 RR Amsterdam

ma-vrij 9-17 uur (woensdag gesloten)

giro 527317 - nemo@pz.nl

Mobiel tijdens wandeling:

06-21624367.

Buiten kantoor tijd in dringende gevallen

020-6238184 of 020-6844331

*Wandelingen voor/door leden
naar de achterkant van Nederland,
per 'Nemo wandelbus', met kleine
groepen en veel aandacht voor
natuur en landschap, zoveel
mogelijk over onverharde paden,
max. 100 km rond Amsterdam.*

Prijzen

Lidmaatschap € 15 of € 25 per
jaar (stadspas € 10)

Dagwandeling ledenprijs € 18,50
(stadspas € 16,-)

Strippenkaart 5 wandelingen € 85
(stadspas € 75)

incl. vervoer/ koffie/route/soep.

Met eigen vervoer € 6,-

Aanbieding voor nieuwe leden:

combinatie lidmaatschap

en 1e wandeling € 26

Openbaar Vervoerwandelingen

met Alies € 4,-

Avondwandelingen ca 12 km. € 15

NEMO WANDEL-AGENDA

NAJAAR 2007

opgeven: Nemo - 020-6817013 - nemo@pz.nl - www.struinen.nl

za 15 sept	OV-wandeling met Alies. De Rijk, Eilands-polder. Dijken, veenweide, mooie dorpen.	za 17 nov	OV-wandeling met Alies. Van Bussum-Zuid naar Hilversum, door de bossen en landgoederen van 's-Graveland.
zo 16 sept	Pingjum, Witmarsum, Zurich. Door de Friese weilanden, op zoek naar Menno Simons. <i>Ook kort olv Mathilde</i>	zo 18 nov	Eemnes, Eem, Eembrugge. Door de gave Eempolders en langs de rivier de Eem.
zo 23 sept	Autoloze zondag in Amsterdam. Droomwandeling start Haarlemmerpoort 11u. Dam 15u.	zo 25 nov	Grebbeberg, Rhenen, Nederrijn. Een rondje met een pontje en bezoek aan de Blauwe Kamer. <i>ook kort olv Mathilde</i>
vr 28 sept	t/m zo 30 sep weekend Schiermonnikoog. Ook volle maan!	zo 2 dec	Knardijk, Knarbos, Ooievaarsplas. Bos en vaart in Flevoland, en ook een wilgenreservaat
zo 30 sep	Achthoven, Hondsdijk, Rijndijk. Boerenlandpaden, vaarten en de Oude Rijn in het land van Wijk en Wouden in het Groene Hart bij Leiden.	zo 9 dec	Hoog Buurlo, Hoenderloo, Buurlosche heide. Bos en hei op de midden-Veluwe
vr 5 okt	Avondwandeling Oostvaardersplassen. Burlende edelherten! Amstelstation 17u .	zo 16 dec	Kerstwandeling rond Achterveld in de Gelderse Vallei. We lopen in ieder geval het Snorrenhoefpad, een prachtig Klompenpad. <i>ook kort olv Mathilde</i>
zo 7 okt	Castricum (aan Zee), Bakkum-Noord. Noord-Hollands Duinreservaat en strand.	za 22 dec	OV-wandeling met Alies. Van Zeist naar Maarn door de bossen en landgoederen van de Heuvelrug.
za 13 okt	t/m zo 21 okt Nemoland Polen. Individueel arrangement met of zonder Nemobus. Wandelen en werken in de tuin, zelfverzorging of vol pension	wo 26 dec	t/m do 3 jan 2008 Oud/Nieuwweek in Nemoland Polen
zo 14 okt	Rondje Twello in de IJsselvallei achter Apeldoorn. Landerijen, bossen en rivieren.	vr 28 dec	t/m wo 2 jan 2008 Oud/nieuwweek in Wijlre, Zuid-Limburg
za 20 okt	OV-wandeling olv Alies. Herfstwandeling door de duinen en bossen rond Bergen (aan Zee).	vr 28 dec	t/m wo 2 jan 2008 Oud/Nieuwweek bij Hellendoorn, Salland/Twente
zo 21 okt	Hei- en Boeicop, Schoonrewoerd. Het mooiste deel van de Vijfherenlanden, tussen Vianen en Leerdam.	zo 6 jan	Nieuwjaarswandeling Texel: dit keer de duin- en strandvariant.
vr 26 okt	Wandelcafé Boomsspijker over pelgrimsroutes: Canterbury en Santiago	vr 11 jan	Nieuwjaarsreceptie Nemo
zo 28 okt	<i>Wintertijd</i> . Stroe, Kootwijk, Kootwijksche veld. Een nieuwe route door veel bos en heidevelden. <i>ook kort olv Mathilde</i> .	zo 13 jan	Haastrecht, Hekendorp, Stolwijk. De rivieren Vlist en Hollandsche IJssel; polderwegen en dijkjes.
zo 4 nov	Wijk bij Duurstede, Overlangbroek, Leersum. Bossen en landwegen tussen Utrechtse Heuvelrug en Oude Rijn.	za 19 jan	OV-wandeling met Alies. Rondje Marken, met koffie bij Nemolid Tineke.
za 10 nov	en zo 11 nov Wandelweekend Meddo/Woold, Achterhoek	zo 20 jan	Renswoude, Emminkhuizen. Liniedijken in de Gebbelinie en een echte berg.
zo 11 nov	Gortel, Niersen, Vaassen. Langs de randen van het Kroondomein en de Veluwe.	zo 27 jan	Maarn, Austerlitz, Piramide. Door bossen en de Leusderheide op de Heuvelrug. <i>ook kort olv Mathilde</i>

Iedere deelnemer krijgt een routekaartje. De route is een indicatie en de chauffeur/begeleider is niet verantwoordelijk of aansprakelijk voor de route en de wandeling

Bij te laat afzeggen of te laat komen moet je toch betalen:

Volgende programma verschijnt in november 2007